

Nove uzance luka riječkog zaljeva

Čl. 5 Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi iz 1977. g. (Sl. list SFRJ, br. 22/77 i 13/82) određeno je, da se na odnose u pomorskom poslovanju koji nisu uređeni zakonom i drugim propisima, samoupravnim općim aktima primjenjuju i običaji — lučke uzance. Ovo su propisale i primorske SR Hrvatska i Crna Gora. Tako je po čl. 36 Zakona o pomorskom i vodnom dobru, lukama i pristaništima iz 1974. g. (Nar. nov. SRH, br. 19, 24 i 39/74, 39/75. i 17/77) određeno, da lučke uzance određuju regionalne privredne komore za svoja područja uz prethodno pribavljeno mišljenje Privredne komore Hrvatske, koja je pri tome dužna voditi računa o specifičnosti poslovanja pojedine luke. Isto tako i čl. 33 Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi (Sl. list SRJ, br. 19/78) određeno je da lučke uzance koje se primjenjuju u lukama ove republike, utvrđuje Privredna komora Crne Gore.

Privredna komora u Rijeci prva je domijela **LUČKE UZANCE U LUKAMA RIJEČKOG ZALJEVA**, i to za luku Rijeka sa bazenom Bakar, za tankersku luku Omišalj, za rafinerijsku luku Urinj, za luku za promet drvom Bršica, za luke riječkih brodogradilišta (»3 maj« V. Lenac i Titovo brodogradilište u Kraljevici), za Opatiju i sve ostale luke ovog zaljeva; u planu je da se ove uzance prošire i na sve luke Kvarnerskog akvatorija (Pula, Senj i dr.).

Ove nove Lučke uzance primjenjuju se na odnose između sudionika u poslovanju luka na području Riječkog zaljeva, i to ako zakonom ili ugovorom nije drukčije regulirano. Stranke mogu ugovoriti njihovu primjenu u cjelini ili djelomično. Uzance su ne samo skup dobrih poslovnih običaja iz trgovine ili privrednog poslovanja, koji se primjenjuju navikom, tradicijom i praksom, kao što je već i istaknuto, one sadrže i određene upravno-pravne poslove, što je njihova specifičnost, jer popunjavaju neke praznine koje zakonodavac nije obuhvatio svojim normama, a od vitalnog su značaja za pravilno odvijanje rada u luci. Praksa je pokazala da niz upravno-pravnih poslova u lučkom transportu nije reguliran. Tako je po ovim uzancama brod dužan pružiti punu sigurnost lučkom peljaru pri njegovu ukrcaju na brod i iskrcaju sa broda; ako je brod na sidrištu, tada je isti dužan pružiti peljarskom čamcu zavjetrinu, a peljaru omogućiti uz stepenice (jakubice), odnosno niz stepenice, i rukohvat pri penjanju odnosno silaženju; pružiti mu noću pri takvom penjanju ili silaženju osvjetljenje i držati u pripravnosti i pojas za spasavanje, a ako peljar boravi na brodu 4 ili više sati osigurati mu i odgovarajući obrok — Uzancama je predviđena i obaveza da brod ako ispusti naftu ili kaljužne vode pa zagadi more i njegove objekte — obale, plaže i dr., a to mu bude i dokazano, tada je on dužan pored troškova za neposredno čišćenje mora — njegove površine, platiti i troškove za naknadno čišćenje obale, plaža i objekata na njima, koji dio naplaćenih troškova ulazi u poseban fond. — Brodovi koji vrše ukrcaj, iskrcaj ili prekrcaj mineralnih ulja dužni su prije početka tih

operacija oko ugroženih područja postaviti plutajuće naprave (brane), kako bi se spriječilo razlijevanje ulja koje bi moglo isteći u more. — U cilju da se pri iskrcaju kontejnera što više smanje lučki troškovi, ukinu neki radovi i uštedi vrijeme, ovim je uzancama predviđeno da se carinski pregled tih kontejnera izvrši neposredno u času njihovog iskrcaja iz prijevoznog sredstva. — Dnevne norme ukrcaja i iskrcaja tereta određene su po vrstama odnosnog tereta u pojedinim lučkim bazenima što je od naročite važnosti za što kraće zadržavanje broda u luci. — Između luke i brodarara regulirani su njihovi međusobni odnosi u pogledu danguba, manjka na robi, visini vozarine i dr. Uzance sadrže i precizne definicije oštećenja robe, napuštenog broda, a u njima su regulirani i imovinsko-pravni odnosi takvog broda, što će se pozitivno odraziti na odnose među poslovnim partnerima. Tako se brod smatra napuštenim kada zapovjednik i posada uz izričitu izjavu ili prešutno napuste brod, a brodar u roku od 8 dana po primitku obavijesti o tome ne uputi na brod ili drugu posadu ili ne riješi na drugi način što će učiniti s brodom. Po propisanom postupku Lučke kapetanije u takvom slučaju, luka određuje čuvare takvom brodu, a ako vlasnik broda ni nakon 30 dana ne regulira svoj odnos prema brodu (a u slučaju da postoji mogućnost potonuća broda i prije tog roka), tada luka može predložiti nadležnom sudu da se brod proda na dražbi u cilju podmirenja nastalih potraživanja. — Kako su i vozarine bile često predmetom sporova, to je uzancama predviđena posebna komisija za predsjednika Privredne komore kao arbitra, ako se stav Komisije ne prihvati. Visina vozarine utvrđuje se prema vozarinskom stavu susjednih luka Kobra, Trsta ili Venecije, ukoliko se u luci ukrcaja ili iskrcaja ne može ustanoviti prosječan ili najviši vozarinski stav.

Po svim ovim poslovima lučke se uzance upravo po tome i bitno razlikuju od takvih uzanci u drugim, pa i u svjetskim lukama. Ove uzance po njihovom sadržaju možemo podijeliti u 3 vrste: na uzance koje postoje pored izričitih odredbi tih zakona i na uzance suprotne dispozitivnim pravnim propisima. Tekst ovih uzanci je odijeljen, i to posebno na uzance koje se odnose na brod, a posebno na uzance koje se odnose na teret. Za specijalne terete koje prevoze tankeri i kontejnerski brodovi određena su uzancama posebna pravila koja obrazuju specifičnosti odnosa u manipulaciji s teretima koje prevozi takvi brodovi.

Uzance koje se odnose na brod sadrže pravila o dolasku i boravku broda u luci, o vezivanju brodova u luci, o spremnosti broda za lučke operacije, o sprečavanju zagađenja luke, o odlasku, remontu i raspredi broda. Kod dolaska broda od važnosti je njegova najava, ukrcaj peljara i utvrđivanje prispjeća broda u luku za određivanje sigurnog veza, zahtjev za dodjelu veza, prvenstvo u dobivanju veza, o mjestu priveza, o oduzimanju veza, o premještaju i micanju broda u luci, o spremnosti broda za ukrcaj i iskrcaj, o predaji pisma

spremnosti, o početku toka vremena predviđenog za ukrcaj odnosno iskrcaj tereta, o pripremi broda za isplavljenje, o obračunu lučkih naknada, o uvjetima za remont i o raspri broda u luci.

Uzance koje se odnose na teret sadrže pravila o utvrđivanju količine tereta, o utvrđivanju stanja tereta, o vaganju i troškovima vaganja, o miješanosti tereta, o pripremi rada i sredstvima za rad u luci, o mjestu ukrcaja ili iskrcaja, o slaganju tereta na brodu, o radnom vremenu, o prekovremenom radu, o troškovima dizalica i o njihovom pogonu, o sredstvima za odvajanje tereta, o krcanju raznog tereta, o djelomičnom iskrcaju tereta, o preuzimanju i predaji tereta, o vremenu za ukrcaj i iskrcaj tereta, o početku toka stojnica i o određivanju vremena stojnica, o naknadi za prekostojnice i izvanredne prekostojnice, o krcanju brodova u linijskoj plovidbi, o pravilima o vozarini, o naknadi za izvršenu uslugu prijevoza robe morem

što je naručitelji plaćaju brodaru, o pravilima uskladištenja tereta, o nalogu za uskladištenje, o potvrđivanju tereta, o pregledu tereta, o prigovoru na manjak i oštećenje tereta, te o iskladištenju tereta.

Riječke lučke uzance su na snazi od travnja 1982. godine. Oni su rezultat dugih priprema grupe stručnjaka i prakse i teorije, kao i usklađivanja stavova, mišljenja i prijedloga niza zainteresiranih organizacija i ustanova pomorske privrede i znanosti, a primjena tih uzanci u neposrednoj praksi pokazat će opravdanost i ispravnost njihovih pravila uz moguće korekture, ali će i olakšati odvijanje lučko-brodarskog i ostalog poslovanja u ovom našem najvećem lučkom emporiju. Ostalim našim lukama, koje svoje poslovanje uspoređuju s Rijekom — tom najvećom jugoslavenskom lukom, ove će lučke uzance prilagođene njihovim specifičnostima korisno poslužiti kao uzor za izradu njihovih uzanci.

Lucijan KOS

Jugoslavenska tankerska plovidba

Složena organizacija udruženog rada za pomorski promet, brodogradnju, turizam i trgovinu, s ograničenom i supsidijarnom odgovornošću

Radna zajednica — Zajedničke službe SOUR-a

Borisa Kidriča 3,
57000 ZADAR
Telefon: 22-377
Telex: 21127
Telegram: Jugotanker
Sjedište SOUR-a JTP

RO JUGOTANKER
RO BRODOGRADILIŠTE
RO TURISTHOTEL
RO TANKERKOMERC

Predstavništvo:
Pino Budičin 1,
51000 RIJEKA
Telefon: 25-542
25-625
Telex: 24198

RO JUGOTANKER: U unutrašnjem prometu vrši prijevoz tereta i putnika vlastitim i unajmljenim brodovima u svim kategorijama plovidbe, pružanje usluga bunkeriranja brodovima. U vanjskotrgovinskom prometu vrši izvoz i uvoz za vlastite potrebe radne organizacije, međunarodni pomorski transport robe i putnika, *agencijski poslovi u inozemstvu*, usluge ukrcaja i iskrcaja i bunkeriranja i slično.

RO BRODOGRADILIŠTE: Vršiti gradnju i popravke brodova, brodskih strojeva, uređaja opreme i željeznih konstrukcija, te se bavi off shore poslovima. Posjeduje dva plutajuća doka. Kapacitet dizanja doka I je 2.300 tona težine, dužina 89,6 metara, dužine preko potklada 75 metara, maksimalan gaz 4,4 metra, a može primiti brod maksimalne širine 16 metara. Kapacitet dizanja doka XVI je 8.500 tona težine, dužina 159 metara, dužina preko potklada 140 metara, maksimalni gaz 7 metara, a može primiti brod maksimalne širine 23,5 metara.

RO TURISTHOTEL: Hoteli i turistička naselja na kopnu i otocima: »Pinića« — Petrcane, »Alan« — Starigrad (naturist), Crvena Luka — Biograd n/m, Božava, Luka, Sali, »Koritnjak« — Iž Veli, »Zadranka« — Ugljan; Autokampovi: Starigrad-Paklenica, Crvena Luka; »Marina« — Yacht club; Pogon za proizvodnju slastica; Praonica rublja, Vlastita putnička agencija: izleti, transferi garažiranje kola.

RO TANKERKOMERC: U unutrašnjem prometu u osnovnoj djelatnosti bavi se trgovinom na veliko prehrambenim proizvodima i industrijskim neprehrambenim proizvodima. U sporednoj djelatnosti vrši usluge ukrcaja i iskrcaja brodova, vagona i sredstava cestovnog saobraćaja naftom, naftnim derivatima, proizvodima petrokemije i ostalom tekućom robom, čišćenje rezervoara, brodskih tankova, vagona i autocisterni, prerada i pakovanje naftnih derivata, proizvoda petrokemije i ostale tekuće robe, poslovi brodskog snabdjevača, posredovanje u prometu roba. U vanjskotrgovinskom prometu obavlja izvoz svih proizvoda radnih organizacija — članica SOUR-a Jugoslavenske tankerske plovidbe, uvoz opreme, repromaterijala, rezervnih dijelova sirovina za potrebe radnih organizacija članica SOUR-a, izvoz i uvoz prehrambenih proizvoda i industrijskih neprehrambenih proizvoda, zastupanje inozemnih tvrtki i držanje konsignacijskih skladišta, posredovanje u vanjskotrgovinskom prometu, malogranični i prekomorski promet, poslovi javnih skladišta u međunarodnom robnom prometu, opskrba stranih brodova, pružanje privrednih usluga: iskrcaja brodova, željezničkih i cestovnih prometnih sredstava proizvodima petrokemije i ostalom tekućom robom, čišćenje i održavanje sredstava prijevoza petrokemije i ostale tekuće robe, prerada i pakovanje proizvoda petrokemije, naftnih derivata i ostale tekuće robe.